Број 228. У Новом Саду, у петак 8. октобра 1904. Година XXXIX.

„Застава“ излази сваки дан два пута, а недељом, свецем и данима иза недеље и свеца једаред.

Цена је за Угарску кад се јутарњи и вечерњи лист заједно шаље на један месец 2 кр. 40 пот.

Поједини јутарњи бројеви стају 2 потуре.

ЗАСТАВА

(Јутарњи лист.)

За огласе плаћа се по 12 пот. од сваке врсте оваких ситних слова.

Уредништво и администрација „Заставе“ је у кући г. Јов. Т. Чавића, у Новом Саду, на пијаци.

Поједини јутарњи бројеви стају 2 потуре.

ЛИСТ СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ. ИЗДАЊЕ „РАДА“ ДЕОНИЧАРСКОГ ДРУШТВА У РУМИ.

Помађаривање основних школа.

Данас је министар просвете поднео угарском сабору законски предлог о основним школама. Тај би предлог требало управ назвати: Законски предлог о помађаривању основних школа.

Тај је законски предлог још гори но што је испрва био смишљен. Министар се није ни мало освртао на негодовање, које је изазвао тај предлог код немађарских народа Угарске.

У свима основним школама, чак и у вероисповедним, мора се предавати малој деци историја, географија и мађарски језик на мађарском језику. Где има 20 процента мађарске деце тамо се предају сви предмети мађарски. Замислите то детету од 6 до 7 година, које није чуло мађарске речи!

Разуме се, да те нове школе неће постићи ништа, до лишење сироте деце. Деца неће научити ништа, што им треба за живот, а њихов народни, матерњи језик на који имају права, запоставиће се.

Разуме се да нас то боле до срца. И ми ћемо учинити све што се још може, да се тај законски предлог не усвоји. И наше општине и зборови и наше власти треба да се обрате на угарски сабор. И доћи ће без сумње до збора свију народности Угарске.

Мађарски народ неће ништа имати од тога, што наша деца неће научити у ствари ништа и што ће се прећи преко нашег језика. Нами остаје кућа, остаје домаће огњиште, остаје мати. То нам је сигурност, да се нећемо однародити.

Помађаривање наших школа не иште интерес ничији, најмање интерес државе. То су смислили занешењаци, који у свом слепилу не виде, чија је то корист, кад овде заваде народе и спречавају споразум. Јер док се ми будемо гложили, дотле ће се други богатити а аустријски Немци ће се смејати.

На нас не може пасти одговорност, јер ми — не можемо друкчије. Ако нећемо да бранимо светињу нашу језик, да шта ћемо. И ако нећемо протестовати што хоће у основној школи да уче и школују децу нашу на језик који они не разуму, да шта ћемо.

Ми то морамо и не можемо друкчије.

Организација

српске народне радикалне странке *за Хрватску и Славонију.*

Средишни одбор српске народне радикалне странке имао је у Броду седницу, те у погледу Хрватске и Славоније закључио ово:

Да се организација српске народне радикалне странке има што пре спровести — Хрватска и Славонија имају се поделити у срезове (котаре), и то овако: I. котар: Славонска посавина, са средиштем у Новој Градишци. — II. котар: Пожешки округ. — III. котар: Даруварско-пакрачки. — IV. котар: Шидско-винковачки. — V. котар: Вуковарско дањски. — VI. котар: Илочко-ердевички. VII. котар: Иришки. — VIII. котар: Румски. — IX. котар: Митровачки. — X. котар: Карловачки. — XI. котар: Старопазовачки. — XII. котар: Земунско-шимуновачки. — Ван тога Карловац град и још нека друга места.

У појединим котаревима имају појединци настојати, да ступе један с другим у тешњу везу и додир, и створе сресko средиште странке са среском страначком управом. Ови сре ски одбори да стварају месне одборе или бар — поверенике.

Чим се која организација спроведе, има се јавити то средишној управи радикалне странке. Цела организација има се спровести за три месеца. У ту цел изабрао је средишни одбор један пододбор, да овај посао изврши.

Поједини одбори треба да учине све што могу, да се шире начела радикалне странке и да се странка развија. Ти пододбори сресни и месни добиваће извештаје из средишта. Уједно ће добијати све важније предлоге на проучавање и мишљење. А они су дужни извештавати средиште о своме кретању и раду и да му подносе предлоге, који им изгледају згодни за ширење странке и њенога рада.

Организација странке спровешће се на основу радикалног програма. Члан, који се огреши о програм, има се искључити из странке. Тужба против члана, који се огреши о програм, подноси се председнику, другу Ђури Красојевићу, а он је шаље на изјашњење оптуженом. Средишна управа решава коначно.

Даље је решено ово:

Српска народна радикална странка у Хрватској и Славонији, била је до сад увек при саборским изборима активна, те се одобрава поступак управе, што је на захтев бирача при накнадним изборима за илочки срез кандидовала посланичког кандидата у особи дра Жарка Миладиновића.

Српска народна радикална странка, упустила би се само онда у пасивитет, кад би то учиниле и друге опозиционе странке, али како то оне неће, не мења ни српска народна радикална странка у Хрватској и Славонији свој положај, те ће се при свима будућим изборима за земаљски сабор упустити у изборну борбу.

Напослетку је решено:

Са хрватским опозиционим странкама, као и у опште са свима опозиционим странкама, може само управа српске народне радикалне странке ступити у преговоре, ради споразума и компромиса, а никако појединци или срезови.

За Угарску ће се спровести слична организација.

Држимо, да ће наши једномишљеници својски прионути, да се све ово оствари.

Страшан ти је Боже Рус!

Кроз Манџурију и Јапан, кроз Европу и све делове света, докле је год допрла вест о ужасној битци код Јантаја, разлеже се узвик: Страшан ти је Боже Рус!

И јесте страшан!

У њега нема ничег журавог... Тром и хладнокрван, има за свашта времена. Кад га неприправног задеси какво год зло, он је стрпљив. И кад се други ускомешају он се чисто љути. И пита: Шта вам је?! Шта сте се узбунили?! Зар не можете да дочекате крај?! Па онда долази ово, што је дошло и сад... Ужасан разрачун.

Куропаткин навукао велике чизме, узјахао на коња и издао налог: Да свршимо! Не пита се ко је прост војник, ко заповедник. Руски офисири искачу из редова и иду напред. Крв тече потоком. На топове се једва ко осврће, јер ради бајонет, кундак, руке, које кидају противнику грло. Дан, два, три то је ништа, ако битка траје осам, десет, четрнаест дана, не мари. Деде, да се разрачунава. У сваком рату се разрачунавају друкчије. Али у сваком рату је ужасан, грозан тај обрачун јер — страшан ти је Боже Рус!

У часу, кад је Русија тако рећи скршила Јапан, креће се њена балтичка флота у мора источне Азије а у Петрограду наређују мобилизацију од 600.000 војника. То све неће требати за Јапан. Зар може Јапан допустити, да балтичка флота бомбардује његова пристаништа и градове? Зар ће он допустити, да му на крвавом бојишту у Манџурији и Кореји изгине и последњи војник? Та он је тамо изнео све.

Ово што данас креће Русија у источну Азију, ово што сад мобилизира, то није за рат, то је за — мир. Ал кад се гради мир, она жели да стоји тамо ака, да политички гавранови не однесу плен... Енглеска је већ раширила крила и само је чекала лешеве, па да дође по комађе Источне Азије. Ено се већ осврће и за друштво.

Русија је помишљала већ и за тај случај. Са Јапаном је већ у главном свршила. Она ће се с њим и погодити. А енглески гавран закрештаће, али ће се вероватно и предомислити. Сетиће се, како је било на Јантају, Шаку и Пенсику. Та ево се и данас показало оно, што већ толико пута до сад: — Страшан ти је Боже — Рус!

Руско-јапански рат.

Сви најновији извештаји говоре о том, како је већ отпочела велика одлучна битка, која ће да реши коначно овај крвави бој, који траје дванаест дана. Енглеско-чивутска штампа хита наравно да докаже, како су најновији успеси руски према томе само споредније природе, и како се сад тек ломи погача. Из Токија јављају, како последњих два дана у уторак у вече и у среду, нису из главног логора јапанског стигли никакови извештаји, те се према томе узима, да је на бојишту за то време овладао био мир и застој. Концентрисање руских оделења, које је извршено у понедељак ноћу, против чета Окуа и Ноцуа сведочи, да престоји велика одлучна битка. Даље јављају из Токија, како број јапанских губитака за време ове дванаесто дневне борбе још није утврђен, а тако исто није утврђен ни број руских губитака. И надовезују како и број изгубљених ил отетих топова такођер није утврђен. — Ово је доиста врло занимљиво. Из Токија сад шиљу овакав извештај, кад су већ од пре неколико дана непрестано износили грдне цифре руских губитака у људима и топовима, а своје у врло малом броју. Тако су руске губитке износили већ на 60 хиљада, а сада ево веле, како се не знају још ни руски ни јапански губитци. Откуда наједанпут така скромност и искреност. — Биће без сумње отуда, што се срећа на бојишту обрнула у корист Русије и што јапанска ствар врло лоше стоји. – Узалуд се труди енглеско-чивутска штампа да руске успехе засени тиме, што износи, како је сад тек велика битка настала, која ће одлучити борбу. Та још до пре четир дана писала је она, како је руска катастрофа и руски пораз запечаћен. Дакле и код њих обрт одједном и све уздање у ову велику борбу, која је истом почела, но која се на бојишту канда већ приближила крају, који је донео пораз јапански.

Да би у Токију бар колкотолко пружили мелема и утехе јапанском народу, са великих јапанских недаћа у Манџурији, то на свој горњи извештај надовезују, како у Токију влада утисак, да се стање у Порт-Артуру приближило кризи и да је пад његов још само питање за неколико дана. — Откуда је овај утисак одједном створен, то се не да протумачити, кад се зна, да су Јапанци највећи део своје војске одвели од Порт-Артура на манџурско бојиште, да у последње време Јапанци нису одлучно ни нападали на њега, већ да је

Штесељ на против, видевши колико су Јапанци ослабљени, учинио је врло успешан испад. — Из свега овога излази, да је овај утисак створен само за то, да пружи мало утехе и мелема сиротом јапанском народу

Међутим у Јапану стрепе од ужасних губитака и грозне борбе у Мандурији. Њима је јасно, да све кад би и наступио опет некакав ненадни обрт на бојишту у корист Јапанаца, да је њихова пропаст ипак неизбежна. Увиђају, да Русија може претрпети и толике губитке у људима и новцу, но Јапан да не може. Виде јасно да овај крвави рат води доиста до сигурног истребленја јапанског и до банкротства. Виде цео ужас, и ако токијска влада заварава и не сме да износи број ужасних губитака јапанских. И с тога је јапански народ сит и славе и победе, он стрепи за своју будућност, види своју сигурну скорашњу пропаст и жели крај овом несретном рату.

Са бојишта нису стигле до овог тренутка никакве новије значајније вести.

Истрага у земунској општини.

Пишу нам из Земуна: Председник земунске општине добио је помоћ. У помоћ су му дошли патријарх и влада. Хрватско-славонска влада је наредила државном одветништву да поступи према захтеву патријарха. А патријарх вели: П. Николић је дао уток на угарску владу, дакле не мора положити рачуне и дати кључеве, док угарска влада не реши тај уток.

Хрватско-славонска влада дакле не зна за автономију, већ само за патријарха! А патријарх разуме се, чим је реч о рачунима и кључевима, зна како је то тешко и прави се, као да и против ревидирања касе има уток. Чланови изасланства саборског одбора запечатили су касу, а тражили сазив ванредне седнице саборског одбора. У том су их други чланови помогли.

Замислите да дођу у политичкој општини да ревидирају касу ил чине истрагу, а чиновник да се одупре и каже: Ја сам апелирао на министарство! Лепа парада! Ко је чист, а и ко није, мора то да отрпи од више власти, па тек после може да апелира.

Но код нас у автономији може да буде свега. Патријарх Георгије је стаманио толики новац — ништа. Манастирски настојатељи не дају приходе, па ништа, а што би давао рачуне председник земунске општине?

Но, где већ дотле дође, ту је прошла правда, као Јапанци на Јантају.

Како Турци цене Русе.

Турци су добри војници и издржљиви али се не боје никога до само Руса, јер су имали с њима доста посла. За време овог руско-јапанског рата многи су говорили да могу победити и Јапанци, али су Турци увек веровали у победу руску. Колико је то поштовање велико, види се из ове причице.

За време шпанско-американског рата, ишао је један Турчин по Србији и продавао мељарице за каву, па идући тако по Београду, наиђе у једну кавану, где су неколико људи живо разговарали, ко ће бити јачи. Једни су држали страну Шпанији. Нарочито је један шпањолски Чивут, доказивао како је шпанска војска стара и славна, како је Шпанија велика сила итд. Други, нарочито Срби — држали су страну Америци. Умеша се у разговор и Турчин и запита „Шпањолца“: А јесу ли ти ваши питали Москова?! — Нису. — Е, онда од тога посла неће бити ништа, одговори Турчин — и погодио је.

Шта би било, кад би било...

Данас кад врло зло стоји по Јапанце, енглески листови и не јављају више, како стоји ствар, него брзојављају: „Шта би било, кад би било“.

Код реке Шаку, стоје Јапанци врло рђаво. И сад брзојављају Енглези и ово: „Кад би се Јапанци одржали у тим опасним положајима, па још и победили, онда би Руси морали да побегну у Мугден“

Ово је врло лепо речено. Исто тако лепо, као кад би некоказао: „Кад магарац не би био магарац, него би био славуј, он не би по јендецима бретио чкаљ, него би га затворили у кавез и ранили жуманцем од обарених јаја“.

Хеј, шта би све било, кад би било!

Перите деци руке

Професор Холан доказује, да су прљаве руке у деце извор великих болести. Деца, турајући руке у уста, уносе у њих не само разне нечистоће, него и свакојаке болести. Ако у тој прљавштини има туберкулозних бацила (клица), онда дете добија сушицу, а често таком прљавштином, деца оболе од шкрофула, заушњака и гушобоље. Зато треба пазити, да се деца не ваљају много по земљи и прашини, даље да се не играју прљавим стварима и не мећу прсте у уста. Деци треба прати руке што чешће, нарочито пре и после јела, а и иначе, па ма то било и двадесет пута дневно.

Убица од — две и по године.

Оно, било је свакојаких чуда, да и деца постану убице, али да и дете од две и по године убије, и то своју рођену сестру, то се још није чуло.

Па ипак по свему судећи, ма да новине доносе, да се тај догађај десио у Њу-Јорку, у Америци, изгледа, да је била цела истина.

Тај мали несретник, зове се Робинзон Емет, и пре месец дана родила му се сестрица. Од тога доба тај малишан постаде суревњив на своју сестрицу, јер му се чинило, да му мати пази само то новорођенче, а њега да не воли више. Мати га је често затекла, како туче малу сестру, а једном приликом, покушао је да преврне колевку, у којој је дете спавало. А пре неколико дана довати јадник једну бронзану лутку и њоме је дотле туко девојчицу по глави, док није престала — плакати. Тек тада је дозвао матер, али већ беше доцкан; дозваше и лекара, али је девојчица већ била мртва.

Гвоздено брдо у Америци.

У Мексици, у држави Дуранго, налази се једно брдо, високо седам стотина метара, које се скоро искључиво састоји од чистог гвожђа.

То брдо на основи има у обиму километар и по и због тога су многи фабричари и подузетници бацили око на њега. Ту недавно мексиканска влада продала је то брдо њу-јоршким капиталистама, који су тамо већ почели радове. У ископаној руди, налази се 87 по сто чиста гвожђа.

Време.

Према телеграфским извештајима од 7. октобра можемо очекивати благо, суво време.

Течај новца.

Наполеон (20 франака) 19 кр. 04 пот.
20 марака (у злату) 23 кр. 47 пот.

Брзојави „Застави“.

Стигли 7 октобра ноћу.

Руско-јапански рат.

Петроград. Јапанци су у два маха покушали да поврате своју позицију на брду код усамљеног дрвета, али су одбијени. Куропаткин је јавио цару. Он ће испунити дословце његову заповест: Руси ће победити или умрети. И по највећем пљуску и по проривеним путевима Руси ишли напред и нападали

Лондон. Последњих дана стиже преко Кореје Јапанцима дневно по 5.000 војника

Токио. Ојама напада руски центрум. Руси се очајно боре.

Петроград. Генерал Сахаров јавља да је данас било само мањих судара. Куропаткин је добио 20 000 војника и Јапанци су добили помоћи из Њучванга. Стиже вест, да су Јапанци јуче сниже Мугдена претрпели ужасан пораз. 12 хиљада Јапанаца је пало.

† Барон Бела Веселењи.

Колошвар. Барон Бела Веселењи члан горњег дома умро је.

КУПУСА!

У Старом Бечеју има на продају до

400.000 главица купуса

Главице су од 1 киле до 6 кила тешке. Цене се могу дознати код **Васе Ковачевог и Милана Симиног.** Купус је на лејама. I. 1021 2 6

ШПЕЦЕРАЈСКА ТРГОВИНА
МИЛОША А. НИКОЛАЈЕВИЋА
У РУМИ
потребује одма једног
помоћника
I. 1018 2—3

ТРЕБАМ МЛАЂЕГ
СТАКЛАРСКОГ ПОМОЋНИКА.
Ступити може одма.
ТОША АЛАБУРИЋ
НОВИ САД. I. 1017 3—3

ТРАЖИМ
спомоћника
за моју **помодну радњу за госпође и господу** дотични мора знати српски, немачки и мађарски језик, такођер **изврстан аранжер излога.** Ступити може одма или након 14 дана, а оферти са сликом шаљу се на
Dragutina Brückler
I. 1024 2—2 **Osszék.**

ТРЕБАМ ШЕГРТА (Pickola)
за моју гостионичарску радњу, из боље занатлијске куће, који је свршио нормалну школу и стар 12 година.
Условија дајем усмено ступити може у радњу одма.
I. 1032 1—3 **Милан Шалош,**
гостионичар и хотелијер.

МЕШОВИТА ТРГОВИНА
у Бавништу,
предаје се под врло повољним условима или млад човек са капиталом од 1000 круна може ступити као друг.
Ближа извешћа даје
Божидар Милосављевић,
I. 1033 1—8 у Т. Ковину.

Ко жели куповати **КРОМПИРА** нека се изволи обратити на мене. Предујам мора положити 500 круна, те ћу му моћи са погођеним уговором лиферовати.
Фрањо Шербедија, трговац.
Вировитица (Славонија). I. 1034 1—3

ПЕКАРСКА РАДЊА
у дунавској улици бр. 28.
Отворио сам **пекарску радњу** где се сваки дан 3 пут фришка леба може добити, и то по цену од килограма **12 новч.**
СА ПОШТОВАЊЕМ
Јања Поповић
I. 1031 1—1 ПЕКАР.

Бр. 174. — 1904. Црквени одбор.

СТЕЧАЈ.

Црквени одбор пештанске српске православне црквене општине расписује овим стечај на једну занатлијску стипендију из закладе Наума Бозде у износу од 4200 круна.

У смислу основног писма закладе Наума Бозде, у овој завештачкој потпори учествовати могу сиромашне занатлије и машинисте у државама круне Св. Стевана рођени, у Пешти настањени, православне вере и доброг владања — који би мајстори хтели бити, и који ће, у случају, да би у брачни живот ступити хтели — Српкињу православне вере за жену узети.

Молбенице ваља уз исказ српске народности, православне вере, сиромашног стања, скромног владања, досадашње праксе и здравственог стања — у року од три недеље долепотписаном председништву црквене општине поднети.

Из седнице црквеног одбора пештанске српске вравословне црквене општине 3. (16.) септембра 1904. год.

Др. Младен Мађаревић
председник.

Др Душан Рајић
I. 1035 1—1 перовођа.

Част ми је п. г. известити да сам у Београду отворио радњу под мојом фирмом

ЂОКА А. ПЕЦУЉ

прва посредничка радња

БЕОГРАД. Дечанска улица бр. 9.

У којој ћу обављати следеће послове; и то: Како куповину тако и продају непокретних имања, као кућа, празних плацева, летњиковаца, шума, ораће земље, ливада и мајдана и т. д.

А за продају имам 500 ланаца ораће земље, груписано у једном комаду са свима потребним зградама, поред пруге жељезничке, под врло повољним условима Који се за исто интересује нека се изволи обратити горе именованој фирми за опширнија извешћа.

С поштовањем
I 963 6 - 6 **Ђока А. Пецуљ.**

Главни уредник Јаша Томић Одговорни уредник Костантин Брадваровић. Српска штампарија дра Светозара Милетића у Новом Саду